

Manu Van der Aa, *Ik heb de liefde liefgehad. Het leven van Alice Nahon*, Tielt, Lannoo, 2008, 326 pp., ill., ISBN 978-90-209-6253-6 | Niet alleen de (oudere) generaties poëziefhebbers in Vlaanderen zijn opgegroeid met de

verzen van Alice Nahon (1906-1933), die diep in hun literaire geheugen werden gegrift. Ook de gemiddelde Vlaming kon sommige verzen uit het hoofd citeren. Enkele van haar verzen behoren overigens tot de oude literaire canon – bv. *De Kinderen van de Soetewey* –, al waren de meest bekende verzen niet altijd de beste die zij schreef (bv. *Het is goed in eigen hert te kijken*).

Daarenboven werd dat literaire geheugen nog versterkt door het verhaal van haar leven: de mooie maar zieke jonge vrouw met haar weemoedige uitdrukking, hunkerend naar het leven maar jong gestorven.

Hoewel er bij Nahon niet echt sprake is van Vlaamsgezind engagement, werd zij toch een literair icoon binnen de Vlaamse beweging. In de Vlaamse collaboratiepers van de Tweede Wereldoorlog werd haar daarenboven een door Vlaams-nationalisten geprezen vrouwelijkheid toegeschreven. Zij getuigde immers van de *“gezonde aard van ons volk”* en wist zich *“in haar poëzie te verheffen boven de diepe grijze weemoed die wortelt in elk vrouwenleven”*. Dat emotionele aspect mocht *“de bewuste nationaalsocialistische vrouwen niet verzwakken, maar moest hen integendeel versterken”*.

Hiermee was ook de toon gezet voor een reeks hagiografische publicaties die na de Tweede Wereldoorlog binnen de Vlaams-nationale sfeer zouden verschijnen. Daarin werd voorbijgegaan aan feitelijke tragiek in het leven van de dichteres: een onbevredigd hartstochtelijk en sensueel verlangen, een geheimzinnige sluier over haar slepende ziekte, haar gevoel van onbegrepenheid.

Die hagiografen hadden natuurlijk beter kunnen weten: er bestonden voldoende overgeleverde documenten, via de levensgeschiedenis van Paul Pée, – een van haar minnaars – raakte een andere inkijk in het leven van de dichteres bekend en ten slotte kon het toch ook niet verboden zijn om haar werk kritisch en analytisch te benaderen.

Van der Aa heeft via zijn zeer gedegen biogra-

fische studie een realistisch en geloofwaardig beeld neergezet van de mythische Vlaamse dichteres. Onbegrijpelijk is wel het soort statement dat hij meent te moeten plaatsen tegenover de Vlaams-nationalistische Nahon-retoriek. Hij citeert namelijk in extenso een pornografische parodie van Tom Lanoye op Nahons overbekende *Avondliedeken*. Dat hoefde eigenlijk niet.

[Frans-Jos Verdoodt]